

53-vuotias mies hakee apteekista lääkärin määräämää itrakonatsolia, jota on käyttänyt jo jonkin aikaa kynsisiltaan. Kysyttäessä haittavaikutuksista mies kertoo kärsineensä selittämättömistä lihaskivuista viime aikoina. Lisäksi hänellä on käytössä enalapriili korkean verenpaineen hoitoon. Lääkäri on todennut asiakkaalla myös hieman kohonneen kolesterolipitoisuuden, mutta asiakas on kieltäytynyt statiinihoidosta kuulemiensa haittavaikutusten vuoksi ja käyttää siksi punariisiä sisältävää ravintolisää, jota pitää turvallisempana.

Kynsisiltsa on lähes ainoastaan varpaankynsissä esiintyvä sieni-infektio, jonka tyypillisin aiheuttaja on dermatofyytteihin kuuluva *Trichophyton rubrum*. Suomessa esiintyvyys on noin 11 prosenttia, josta vain erittäin harvat tapaukset esiintyvät lapsilla. Infektion syntymistä edesauttaa ihon ja kynsien huono kunto. Sieni-infektioita voidaan hoitaa sekä ulkoisilla että sisäisillä sienilääkkeillä. Kynsisiltsan ulkoiseen hoitoon sopii lääkekynsilakkana saatava amorolfiini ja sisäiseen hoitoon puolestaan flukonatsoli, itrakonatsoli sekä terbinafiini. Kynsisiltsa vaatii pitkäaikaista hoitoa, joka kestää viikoista kuukausiin joko jatkuvana tai pulssihoitona.

Lääkitys

Itrakonatsoli on atsolijohdoksiin luokiteltava lääkeaine, jota käytetään erilaisten sieni- ja hiivainfektioiden hoitoon. Atsolirakenteiset lääkkeet estävät ergosterolisynteesiä sienten soluseinämässä. Varpaiden kynsien infektion pulssihoitossa annostus on 200 mg kaksi kertaa vuorokaudessa viikon ajan, joka neljäs viikko. Hoitoa jatketaan 3–4 kuukautta. Jatkuvana hoitona annostus on 200 mg vuorokaudessa kolmen kuukauden ajan. Tyypillisiä haittavaikutuksia ovat vatsavaivat, ihottuma ja kutina.

Lähteet: Duodecim -lääketietokanta. www.terveysportti.fi; Enkovaara A-L: Punariisilätkö kolesterolia vastaan? *Duodecim* 126(6):623-6, 2010; Heikkilä H: Ihon ja kynsien sieni-infektiot. Lääkärin käsikirja. Kustannus Oy Duodecim 2014. www.terveysportti.fi; Helander I: Ihon ja kynsien sieni-infektioiden hoito. *Suom Lääkäril* 57(6): 645-648, 2002; Herbalbase -tietokanta. www.terveysportti.fi; Neuvonen PJ, Jalava KM. Itraconazole drastically increases plasma concentrations of lovastatin and lovastatin acid. *Clin Pharmacol Ther* 60(1): 54-61 1996; Sieni-infektiot ihossa, hiuksissa ja kynsissä. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Ihotautilääkäriyhdistys ry:n ja Kliiniset Mikrobiologit ry:n asettama työryhmä, Helsinki 2010. www.kaypahoito.fi

Uudet lihaskivut voivat olla seurausta punariisin ja itrakonatsolin yhteisvaikutuksesta.

Enalapriili on verenpainetta alentava lääke, joka kuuluu angiotensiinikonvertaasin (ACE) estäjien ryhmään. ACE:n estäjät alentavat verenpainetta laajentamalla verisuonia. Yleisimpiä haittavaikutuksia ovat yskä, heitehuimaus ja pahoinvointi.

Punariisiä on perinteisesti käytetty alentamaan korkeaa kolesterolia. Monet punariisivalmisteet sisältävät monakoliini K:ta, jonka kemiallinen rakenne on samanlainen kuin kolesterolilääke lovastatiinilla. Lovastatiini pienentää veren kolesterolipitoisuutta estämällä kolesterolisynteesiä. Samanlaisen rakenteen myötä punariisivalmisteiden haittavaikutukset ovat samankaltaisia kuin statiineilla. Haittoina esiintyy tyypillisesti vatsavaivoja, allergisia reaktioita ja lihaskipuja.

Itrakonatsoli inhiboi CYP 3A4-entsyymiä estäen lovastatiinin metaboliaa, mikä johtaa lovastatiinin (monakoliini K:n) plasmapitoisuuden nousuun. Korkeammasta pitoi-

suudesta seuraa haittavaikutusten lisääntyminen ja samalla harvinaisempien haittavaikutusten, kuten myopatian ja rabdomyolyyysin riski kasvaa. Yhteisvaikutuksen takia punariisivalmisteiden yhtäaikaista käyttöä tulee välttää itrakonatsolin ja muiden vahvojen CYP 3A4 -inhibiittoreiden kanssa. Asiakkaan uudet lihaskivut voivat olla seurausta punariisin ja itrakonatsolin yhteisvaikutuksesta. ♦

ASIAKKAALLE KERROTTAVA

- Luontaistuotteet eivät ole harmittomia. Jotkin tuotteet, kuten punariisi, voivat sisältää samoja yhdisteitä kuin lääkkeet. Lisäksi ravintolisää eivät koske yhtä tarkat säännöt kuin lääkkeitä, joten muun muassa laadunvalvonta on täysin eri luokkaa.
- Punariisi ja asiakkaan sienilääkitys eivät sovi yhteen. Punariisin käyttö on lopetettava.
- Hyperkolesterolemian hoidon perustana ovat elämäntapamuutokset, joihin tulisi nyt kiinnittää huomiota. Ne auttavat myös korkeaan verenpaineeseen.
- Lääkəriin, jos lihasoireet jatkuvat pitkään tai pahenevat.
- Lääkəriille tulisi mainita myös luontaistuotteiden käytöstä.